

„Istarska Rijeka“

Istari svakog četvrtka uveče. Svakog drugog četvrtka donose literarni prijedlog „Mladost istarska“. Pretplata za tuzemstvo iznosa 15 — lira na godinu, a za inozemstvo 25 — lira. Uredništvo i uprava lista: Trst (Trieste) - Via S. Francesco 6/Assisi 20/4. Telefon: 11-57

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku Istarskog naroda.

„Slogom rastu male stvari, a nestoga sve pokvari“. — Narodna poslovice.

Oglaš stoji 4 lira

za svaki centimeter visine a štiti jednog stupca. Za višestruko crtanje daje se znatna popust prema pogodbi. Plaća se i utužuje u Trstu. Dopis se šalje uredništvu, a sve uz upravl. Nepravilnosti se pisano ne primaju, a rukopisi se ne vraćaju ni u kojem slučaju.

Jedno Supilovo veliko djelo Dobar primjer - najbolji uzgojatelji (Prigodam dvadesetgodišnjice riječke rezolucije)

1. Hrvati protiv Mađžara

Godine 1903. bilo je u Hrvatskoj burno. Hrvati su morali plaćati velike poreze, ali od toga novca malo je ostajalo u Hrvatskoj; najveći dio uzeli bi Mađžari i trošili za svoje potrebe. Hrvatima je napokon ta nepravda dodijala. Po čitavoj zemlji držale se silne skupštine, na kojima je narod svireno govorio: novac, što ga plaćamo — naš je. Mi ne ćemo, da taj novac ide van iz naše zemlje i da ga drugi troše. Mi zahtijevamo, da se taj novac nama pusti, da mi s njime upravljamo, a ne Mađžari.

U Hrvatskoj je onda bio banom okruniti Hedervary. Odmah je poslao oko sebe činare i vojsku, da razbijaju skupštine i da pohvataju i pozatvore sve one, koji bi malo jače digli svoj glas. I tako se u kratko vrijeme napunile sve tamnice, a na nekim mjestima bilo doslo i do krvi. Bilo ranjenih i ubijenih, ali narod nije popustao: on je i tada tražio, da mu se dopusti upravljati njegovim novcem, njegovom imovinom.

2. Frano Supilo

Frano Supilo bio je tada na Rijeci. Tu je on uređivao svoj znameniti „Novi list“. Njegov ime bilo je u narodima već onda veoma poznato: Imao je — kako se ono veli — zlatno pero. Što bi god taj uistinu veliki čovjek napisao, to se čitalo i gutalo kao najveće poslasticu.

Dok je Khuen Hedervary zatvarao ljude i plijenio novce, Supilo se je u svom rijetkom „Novom listu“, koji su također mnogo plijenili, stavio na stranu naroda i poticao ga, da ne popusti u svojoj borbi. Ne samo to. Supilo se svakim danom sve više odusevljavao za onaj narod, koji je onako odlučno stajao na braniku svojih prava, pa mu je došla sretna misao, da bi se s takovim narodom ipak nešto da učini. I on je odmah otišao preko granice, u Italiju, u Francusku, Englesku, i tu je u velikim gradovima imao sastanke s najvećim ljudima i njima tumačio, kakove su prilike u Hrvatskoj, što Hrvati žele i hoće i molio sve i svakoga, da se u onom teškom času zauzmu za nevoljni narod, koji strada.

I zaista, od toga vremena počele su sve evropske najveće novine da pišu na dugo i na široko o Hrvatima, o njihovoj muči i trpljenju. Supilo je u svijetu dobio nekoliko velikih prijatelja. Napominemo samo Matijevića, Skotusa Viatora, Steda. Svi su ti ljudi u dugim člancima počeli iznositi silne austrijske i mađžarske grijehe i tražiti, da se potlačenim Hrvatima dadu prava, koja im idu. I tako se u svijetu mnogo govorilo i pisalo o Hrvatskoj, a to se imalo sve da zahvali Franu Supilu.

3. Franc Jožef zatvara Hrvatima vrata

Medjutim, je njegov divni „Novi list“ i unaprijed pucao na mađžarske tlačitelje i iznosio, kako se s Hrvatima strašno postupalo, Dalmacija je bila sva uzrujana i dalmatinski zastupnici krenuše jednog dana u Beč, da se potuže caru Francu Jožefu. No Franc Jožef nije htio ni da ih primi, a to Hrvate još većma ogorčilo i razbesjelo. Napominjemo, da su u onoj deputaciji bili i naši istarski zastupnici. I taj put u Beč poduzet je nagovorom i poticajem Supilovim.

U januaru g. 1905. provedeni su u Mađžarskoj izbori za parlament. Kod tih izbora su pobijedili opozicionci, to jest mađžarske stranke, koje su bile protiv Beča. Pobijedila je stranka, koju je vodio Košut. Sin onoga Košuta, koji je četrdeset i osme godine digao mađžarski narod protiv Austrije i svrgnuo Francu Jožefa, a i svoju habsburšku porodicu lišio prava na mađžarsko kraljevsko prijestolje. Njegov sin, Franjo Košut, htio je i u godini 1905. da stane slobodni i sasvim nezavisni. Kad je stao slobodni i sasvim nezavisni. Kad je Beč vidio, kako stvari u Mađžarskoj zlo stoje, preplasio se veoma. U onom strahu učinili su carevi ministri ono, što i četrdeset i osme. Pozivali su Hrvate, da im pomognu u borbi protiv Mađžara.

4. Supilova nova politika

Nazalost bilo je u Hrvatskoj ljudi, koji bi to bili i učinili, kao na priliku frankovce i klerikalci, ali je protiv toga najodlučnije skočio Supilo veliči: Četrdeset i osme digao je ban Jelačić Hrvate, da Franc Jo-

želu obrane prijestolje. Hrvati su se borili kao lavovi, potukli Mađžare, očuvali Franc Jožetu prijestolje, pa što su zato dobili? Za zahvalnost cesarovi su ljudi utukli Jelačića, potlačili Hrvate jače no što su ikada bili tlačeni, a kad se god. 1867. Franc Jožef izmirio s Mađžarima i kad je ono tražio, kako da ih još bolje udobrovolji, bacio im je u sakte Hrvate i Hrvatsku, da od nje rade što ih je volja.

Tako je bivalo uvijek. Tako bi oni u Beču htjeli da bude i sada, nekoliko mjeseci iza one krvave uvrijeđe, što ju je cesar natio svemu hrvatskomu narodu. Ne, rekao je Supilo, mi više ne ćemo da budemo ničiji panduri. Mi ćemo voditi onakvu politiku, kakova će biti od koristi Hrvatskoj i svemu jugoslovenskomu narodu.

Koja je bila ta politika? — Jedna sasvim nova.

Supilo je vidio daleko. On je računao: Mađžari u svojoj većini hoće da se odcijepi od Austrije. Pogodimo se mi s njima. Recimo im: Mi ćemo vam pomagati u vašoj borbi, da postanete svoji, ali zato treba i vi nama da pomognete da i mi postanemo svoji. I to nesamo mi u Hrvatskoj, nego i oni u Dalmaciji, zato treba da se odmah Dalmacija prisajedini Hrvatskoj.

I doista — Supilo počeo s Mađžarima da pregovara i pošto je vidio, da su ga oni uistinu razumjeli; počeo je da pregovara sa zastupnicima iz Hrvatske, Dalmacije i Istre. Osim Franaka, koji je bio austrijski plaćenik, i Mahničevih klerikalaca, gotovo sve u opozicionalne stranke bile za tu Supilovu novu politiku.

5. Riječka rezolucija

Na našem istarskom tlu, u Opatici, držan je prvi sastanak, takozvana predkonferencija, na kojoj su se iznijele glavne tačke te nove politike. U pisarni „Družbe Sv. Ćirila i Metodaa za Istru“ napisan je prvi izvještaj o tim raspravama.

Upravo prije minulo je od toga dvadeset godina.

Tri nedjelje iza onih predkonferencija, 3. oktobra 1905. sastali se zastupnici iz Hrvatske, Dalmacije i Istre na Rijeci i tu su na osnovu onih tačaka utvrdjenih u Opatici sastavili i potpisali rezoluciju, koja će ostati u historiji zabilježena pod imenom — riječke rezolucije. S tom rezolucijom složili su se i Srbi u Hrvatskoj i Dalmaciji i tada je hrvatska politika krenula s mrtve tačke, na kojoj je do tada bila, i postala dijelom svjetske politike. Mađžari, su, istina, zatajili, ali hrvatsko, a po njemu i jugoslovensko pitanje iskočilo je unatoč toga a možda i zbog toga visoko, na oči cijeloga svijeta.

Više o tome naći će naši čitatelji u ovdogodišnjem koledaru „Jurina i Franina“; koji donosi i sliku pokojnoga Frana Supila, pa i nekoliko riječi o njegovu životu, i o njegovu velikom i blagotvornom uticaju na nas Istrane.

Osim toga nadamo se, da će i druge novine i smotre prigodom ove dvadesetgodišnjice donijeti i drugih članaka, koji će još bolje osvijetliti i prikazati svu onu nezimjernu veliku važnost onog Supilova djela.

Roditeljima školske djece!

U smislu postojećih zakona ne će se djeca nižih razreda (prvoga, drugoga i trećega) ni u onim školama, koje se smatraju hrvatskima ili slovenskima, podučavati u materijem jeziku, ako se to kod upisa pismeno ne zatraži.

Potrebno je s toga, da svaki, koji upiše dijete u I, II ili III. razred koji bilo škole, ili u više razrede italijanskih škola izruči kod upisa sljedeću pismenu prijavu:

Alla Direzione della Scuola elementare in _____ (mjesto)

A sensi del R. Decreto-Legge 1 Ottobre 1923 N. 1185, art. 4 il sottoscritto chiede che all'anno _____ (ime učenika) sia insegnata la lingua serbo-croata o slovena, in ore aggiunte _____ ad _____ 1925.

Prijava se napíše na jednostavnom papiru, bez bilježa.

Tražimo naša prava i čuvajmo jezik, koji smo primili od naših prvotaca, kojima ga je Bog dao!

«Opnašati druge, znači uzgajati sebe» — rekao je italijanski pedagoški pisac Radice. Mi smo bili djeca pa se lijepo sjedećamo, kako smo htjeli da činimo sve ono što su odrasli činili. I time smo najviše sami doprinijeli svojemuz uzgoju.

Dijete skoro u svakom pogledu hoće da slijedi starije. Sve što vidi hoće da oponaša, pa bilo to zlo ili dobro. Ono ne zna prosuđivati. Radi sve ono, što i njegov otac, majka i ostala okolina. Ponaša se tako i stvara sebi temelj budućemuz životu, koji će biti slika i prilika, u vrlo mnogo slučajeva, okoline u kojoj je odrasla. Taj način oponašanja jedan je od najvažnijih činioča čovječjega uzgoja. I kada dijete ne bi imalo koga da oponaša, ono bi ostalo divlje, glupo i zaostalo.

Godine 1903. našao je neki Englez u indijskoj džungli dijete od kojih 10 godina. Ulovio ga je. Dijete se je otimalo i urlikalo kao zvijer. Donio ga je kući i dao mu da jede, ali dijete nije znalo da stoji uspravno na nogama, već je i jelo čtveronoške. Nije znalo ni govoriti, nego je od sebe davalo neke nerazumjive pruzivotinjske glasove. Koji je bio uzrok? Dijete je to bilo ostavljeno ili izgubljeno i pukim je slučajem ostalo živo. Ali je zaostalo u svom razvoju i zakržljalo tjelesno i duševno. Nije imalo okoline u koju bi se ugledalo, nije imalo od koga da se i čemu nauči. Drugim riječima: Nije imalo koga da oponaša.

Dijeteu je neodoljivo prirodjeno oponašanje. Ono čak i stvari oponaša i u svojoj ih fantaziji oživljava. Više smo puta vidjeli da dijete imitira lokomotivu: trči, zviždi, sopcje i rukama maše oponašajući kolosa.

Taj je naigon dakle u čovjeku prirodjen. I ne samo dijete, nego i odrasli su pod njegovim utjecajem. Netko više, netko manje. Manje kulturnar i razvijen čovjek. Dijete je najmanje razvijeni čovjek i njega se oponašanje najlakše prima — a to moramo da imamo na umu i da vodimo računa o tome pojava. Jer u koliko je u njemu velika dobra strana, toliko treba paziti na posljedice koje donasa sobom dječije oponašanje, o kojem nije vodjena briga sa strane roditelja.

Roditelji moraju biti duboko svjesni svog poziva i moraju da imaju uvijek na umu, da su oni najbliža okolica svoje djece. Njihov najbliži primjer i to primjer koji djeca najradije, najlakše i najsavršenije oponašaju. — Da li svi roditelji o tome misle i da li se im je prije svakoga čina stula — u glavi ova misao?!

Cesto sam puta vidio oca da tuče i psuje dijete, zato jer je dijete psovalo. Primjer: Otac psuje dijete, zato jer je dijete psovalo — zanimiv je i trebalo bi da o njemu misle svi oni koji danas odgajaju, a nisu još mislili o tome da budu prije nego li strogi i prije nego li ljubežljivi — dobar primjer.

Navedeni primjer nije izniman slučaj. Takvih primjera vidimo dnevno kuda se okrenemo, u selu, na ulici, u kući itd. A pogledajmo se i mislimo malo, pa ćemo se možda i zastidjeti opazivši istu pogrešku i na nama samima.

Svojestivo oponašanja ne može da se primijeni samo djelomično. Ne može se zahtijevati, da dijete oponaša samo dobro, kad ono ne zna da rasudi dobro od zla. No — nešto možemo — možemo bdijeti nad našom djecom, a možemo ih i učiti, što je dobro a što je zlo. — Svojim primjerom.

Čitali smo u novinama ovih dana jedan jezovit slučaj. Neka je žena u Španjolskoj ubijala životinju, da je spremi za jelo. Odrezala joj je uši, izvadila oči itd. i spremila je u lonac. To je sve gledao šinčić od tri godine. Čim je majka izišla, uzme nož, a na mladomuz bratu, koji je u kolijeci ležao, izvrši sve ono, što je od majke čas prije vidio. Naisao je otac i u onom momentu ocazi i groze zgrabio sina i razmrskao ga o zid. Grozno, ali istinito.

I nije bilo krivo ono dijete. Da nije vidio majku na djelu, koje nije da djeca gledaju da se u njima već za rana otupljuju daju i da se u njima već za rana otupljuju i grube osjećaji, i da nije u njemu bila jaka volja za oponašanjem dijete ne bi bilo učinilo ono, što je učinilo. — Taj nas pak slučaja opet uvjerava i uči, da pazimo i bdijemo nad razviktom života, koji nam prirodja daje na uzgajanje.

Može se dogoditi da su roditelji najbolji i najvrijedniji, a djeca rdjava. Tu moramo da tražimo uzroča u druženju takve djece.

Često puta ruši ulica ono, što roditeljska kuća u djetetu gradi.

Izbirimo zato dječje društvo, a pri tom gledajmo, da to društvo bude svim uslovima odgovaralo dobrom napretku i izgradnji djetinje duše.

No — glavno i najprvo što moramo vazda imati na umu, ako hoćemo da nam djeca budu bolja i ako hoćemo da u budućnosti budu sačinjavala dobar temelj novome, zdravome društvu dobrotelji i ljubivome — budimo dobri i svjetli primjeri i zapamtimo da dobar uzgajatelj, samo svojim primjerom mora da potvrdi ono, što djecu svojom uču hoće li da mu trud ne bude uzaludan.

Šta je sa paragrafom o manjinama?

Mirovna konferencija u Parizu nametnula je tako zvanim «zemljama ograničenih interesa» čuveni paragraf o manjinama, a nije se usudila da ga primjeni i na «glavne sile» iako ove posljednje imaju danas mnogo više nacionalnih manjina nego male države. Kao što se moglo predvidjeti, taj je paragraf od zaključenja mira do danas nanio mnogo glavobolje državama podčinjenim njegovom režimu, a Liga Naroda je na svim svojim sjednicama imala da se bavi njima.

Sama je zamisao o zaštiti manjina pothvalna i sasvim pravedna. Samo treba da se primjenjuje svuda gdje ima narodnih manjina, i to ne samo u Evropi već i na drugim kontinentima. Istina, van Evrope, one narodnosti, koje se tretiraju kao manjine, često čine ogromnu većinu. Ali mirovna konferencija nije usvojila ovaj zahtjev; nepristranosti. Naprotiv ona je jednim naročitim paragrafom nametnula tu zaštitu manjina samo zemljama od malo važnosti, zemljama, koje su prezirvo nazvane «sa ograničenim interesima». I tako veliki narodi, Englezi, Japanci i Italijanci, mogu raditi sa svojim manjinama sve što hoće. Držanje prema manjinama da njih je stvar unutarnje politike, koje se tiče same njih i u koju niko nema prava da se miješa. Englezi su to dokazali prilikom nedavnih događaja u Egiptu. Nasuprot tome, Jugoslavija, Rumunjska, Grčka, Poljska i druge male države, podčinjene su kontroli Lige Naroda za postupanje sa svojim manjinama. Za njih je mirovna konferencija riješila da to postupanje nije više njihova unutarnja stvar, već pitanje od evropskog, čak i svjetskog značaja. To postupanje sa manjinama treba, da kontrolišuje Liga Naroda, u kome vode prvu riječ baš te velike sile, koje same ne poštuju inorodne manjine.

Medjutim manjine, koje se nalaze u bivšim neprijateljskim zemljama, zaštićene su naravski na papiru — tim čuvenim paragrafom isto onako kao i one, koje se nalaze u savezničkim zemljama «sa ograničenim interesima». U praksi, sasvim je drugojače. Liga Naroda izgleda da se interesuje isključivo manjinama, koje po krvi pripadaju bivšim neprijateljskim narodima a koje čine dometne zemljama sagradjenim za Pravo i Slobodu: Austrijanci, na primjer, mogu slobodno da zatvore slovenačke škole u Koruskoj i da progone Slovence, ženevski vrhovni sud ne će se sažaliti. Ne će poslati svoje eksperte — da hrabre neutralce za vrijeme rata — da vide šta je sa paragrafom o manjinama učinila Austrija, koju je za život usposobila ista ta Liga Naroda. Zar je to pošteno?!

DOPISI

IZ BUZETA.

U predvečerje otvorenja osnovnih škola. — Što je s dodatnim satovima? — Naša prepiska školskom ravnatelju.

Mi smo lanišće godine po zakonu prijavili svoju djecu za postavljanje materijalnog jezika u početnim satovima. Medjutim g. ravnatelj, nje dozvolio u nijednoj školi, da se podučava naš jezik u narednim satovima. Što je tome krivo, ne bismo mogli da kažemo. Znamo samo to, da njegov postupak nije ni najmanje u skladu sa kr. Decreto-Legge od 1. oktobra 1923 No. 1185, art. 4. Uprkos toga mi ćemo i ove godine učiniti svoju dužnost t. j. zahtijevati od školskih vlasti, da se naša djeca barem u narednim satovima podučavaju u serbo-hrvatskom jeziku. Preporučavamo školskom ravnatelju da malo bolje pripazi na spomenuti dekret. Kontrolor.

IZ RIJEKE.

Godišnjica. — Ronchi. — Knez Snežnika. — Kiša i blato. — NINETINE PRIMJEDBE. — I opet kiša.

Danas je mjeseca septembra dvadeseti dan. Danas je tačno šest godina, što je na Rijeku došao Principe del Monte Nevoso, koji se je onda zvao još samo Gabriele d'Annunzio. Onaj dan je bilo lijepo vrijeme. Danas na godišnjicu prezmamete Marče de Ronki — kiši, Kiši, brate, kô iz kabla.

Kiši, a baš danas moralo bi da bude lijepo vrijeme, već radi znamenitog izleta na — Snežnik.

Otkad je svijetla i vijeka još nije u ovim našim stranama organizovan jedan ovako gorostas izlet. I program nikad ljepši. Fergatung u Bistricu u subotu, 12. — već u jutro rano. Ojavile naprijed put Snežnika. U 8 i po sati presviliš Seim čita svetu misu pod vodim (toča benel) nebom. Ona naprijed. Tačno u podne otvorene šutcauzna na Snežniku. U 3 sata poslije podne povratka u Bistricu. U 9 sati dolazak u Bistricu i velika parada. U 9 sati opet Fergatering, pa odlazak na Rijeku. U noći na Rijeci baklja, muzika i sve ča f. kade.

Ali to još nije sve. Naši će se čitaoci sjećati, kako su prije nekoliko vremena sve italijanske novine javljale, da će se tome izletu na Snežnik pridružiti i prijestolonasljednik a i ministar predsjednik Mussolini. Medutim ta je kombinacija pala u vodu, a da nije nikada bilo javljeno zašto. I «Vegetta» je nedavno javila, da je građanski Rijeke jako nervozirano, jer da ne zna, što je s onim već ranije obećanim posjetom onih visokih ličnosti. Hoće li doći ili ne će doći?

Čini se, da su organizatori izleta već i prije znali, da od dolaska prijestolonasljednika i ministra Mussolina ne će biti ništa. Jer se odmah počelo da radi na tom, ne bi li se kakogod dovuklo na Snežnik prista izmena — pjesnika d'Annunzia. I zaista novine su donijele vijest, da je naš Nino s jednom deputacijom otišao u Gardone, da nagovori pjesnika, da dođe i on na Snežnik i to baš na godišnjicu njegovog junačkog ulaska na Rijeku. To više, što je — kako svi znamo, ovih dana avansirao i postao — general.

Povajdanja mora da su bila teška. D'Annunzio se dugo vremena nećkao i držao kao uvredjen. Ove su mu se strane nekako omražile, pa nije želio volat da ih vidi. Dajete li mi kriivo?

Rije — nel Ta molim vas: čovjek došao na Rijeku da je spase. Svi znamo, kako je došao i kako je ono jednom mahom uklikao generala Ficalgu, koji je bio došao na Milazu, da mu zakriži ugar u grad. Pa šta je zato dobio d'Annunzio? Dobio je nepoznanicu od strane onih, za koje je došao, da se žrtvuje.

Vi se sjećate, kako je to bilo. Dva mjeseca pošto je preuzeo zapovjed nad Riječkom, raspisao je izbore, da pokaže svijetu, kako cijela Riječka upravo hoće i zahtjeva, da on ostane ovdje. Izbori se, kako znate, proveli, a ogromna većina glasova je bila za to, da d'Annunzio seli iz Rijeke. Izborne su se žare, dakako uništile, uništio se i sve što je bilo u njima, ali unatoč tome činjenica je, da je njega, d'Annunzia, Riječka već na prvom koraku dezavuirala, a to će reći, da je utjerala u tešku nepriklad, gotovo na cjedilu ostavila.

To je bila prva kruska. No toga je bilo i više, a najgorje su mu se Riječani zamjerili, kad su god. 1921. malo iza njegova dolaska izabrali kom nemu ud prekoso — Zanellu i njegove ljude. Ona je on, kako rekli, rekao: «Jest, imao je pravo Giulio Caprin, kad je ono god. 1912. u «Illustrazione Italiana» dokazivao, da su Fiumanac «Progenie degli Usocochi di Segna» — «Mjeća senjiskih Usokala». I to je bilo momenat, da je poslao k vrugu i Rijeku i sve nas Fiumance. I ja sam mu dao pravo — posve pravo, Jer, ako dobro prosudimo, mi Fiumanaci i nismo drugo nego dijeca riječkih Usokala. Jest, Boga mi!

Nego, kako vidimo, d'Annunzio se barem donekle ublažio. Obaćao je našem Nino, da će doći na Snežnik i to, dakako, leteci — u aeroplanu. «Vegetta» je na tu vijest zaklikala od veselja i debelim slovima javila, da na dan

12. septembra imaju svi riječki trgovci zatvoriti dućane, da budu i oni mogli vidjeti slavnozoga Komandanta. I zaista, malo prije bila je kod mene Ninetta i javila mi, da su «jutorška svi Recani zapriži butioga»...

I tako je izgledao dolazak d'Annunzijevan na Snežnik — osiguran. On je po programu imao da doleti tamo danas u jutro u 9 sati. Zamislite: kakova sreća za njegove obožavatelje! Eja, eja!...

A vani kiši — lijeva — pljušti. Ninetta i je neprestano «strologujemo», kako će biti i što će biti? Ja se tješim veledi, da ako je na Rijeci ružno, to ne znači, da nije na Snežniku — lijepo. Gledam naš barometer — Ninetta me zapita: «Ca kaze barometer? Ja odgovaram: — Stoji kao i juče: mi liniju više gore, ni više dolje.

Blizu je podne. Oni mora da se u ovaj čas penju uz onaj strmi put, što vodi na Snežnik. I čini mi se, da vidim svuda ukoliko maglu i maglu i ništa drugo nego maglu. I, blato, dakako. — Pa vodni Voda odozgo, voda odozdo — i ja mislim, da čujem pravitiloga, kako pod glas govori: «Che sia quel santo che sia — ora pro nobis!»

Ali gje jada iznenada! U ovaj čas donijela mi je Ninetta «Picollo», u kome stoji da princ od Nevosa ne dolazi.

— Sam Vam rekla, — primjetil Ninetta — da su mogli doma pustit one mitri!...

Kad je d'Annunzio ono prije šest godina došao na Rijeku, kazao je latinski: — «Hic manebimus optime!» Da li je pak bio danas, da je došao na Snežnik, po ovaj kišni došao, da ponovi one Petrove riječi: «Si ih je pokolsu na gor Taboru: — Gospodine! Dobro nam je ovdje biti?»

IZ OPATIJJE.

Kruna Slava Ženskog Udruženja Opatija — Vološko.

Naz Malu Gospu imalo je naše žensko Udruženje Opatija-Vološko svoju tradicionalnu Krunu Slavu. U jutro je po običaju bilo rezanje kolača i čašćenje članova i članica. Vrlo je užetljivo, kako su naši zavoljeni ovaj prastari naš običaj, a kome hrvatski povjesničar Vjekoslav Klaić pripovijeda u posebnoj, nedavno izišloj brošuri, da je u davnihi bio isto tako hrvatski kao i srpski.

Taj dio naše Slave izvršio se vrlo sretno. Od dubokog dojma bila je pjesma: «Zdrava Marija», što je se tim prigodom uz harmoniju otpjevalo naš vrti mještovihi pjevački zbor.

U večer smo se opet sastali u našoj «Zori», da prisustvujuće obaviti, što je prigodom svoje Krune Slave naše žensko Udruženje priredilo za svoje članove i članice. Prva je točka rasporeda bila: «Ko žrsno ime slavi, onome i pomaže» — dramatičvane izotonača narodna pjesma. Sve su uloge osim jedne bile u rukama naše djece, koja su se posve dobro ponijela. Naš mješovitih zbor, pod vrlo vjestim ravnanjem svog zaslužnog kapelnika otpjevalo je četiri naše pjesme, četiri prava bisera. Općinstvo je i pjevače i njevova vodju nagradilo burnim pljeskom. Mnogo su se dopale i naše male djevojčice, koje su izvele dvije baletne slike. Djeca su igrala vamedno fino i ljupko, pa ne možemo a da i ovim putem ne zahvalimo od srca njihovoj mladoj užeteljici, na njezinu trudu i zauzimanju.

A što da kažemo o našoj Bosiljki Letiš, koja je sa svojom solocenom: «Teški ljudi mlade sestre Ive» upravo razdragala općinstvo? A o g. Vjekoslav Viskaniću, koji je u igri «Medvjedi» odglumio namo ulogu ama baš majstorski? Vrlo je dobar u toj istoj igri bio i g. Josip Frlan kao sluga, dok gdje Milica Tancabel zavrijedjuje nesamo veliku pohvalu za svoju uistinu vrlo uspjelu igru, već i priznanje, a gotovo i udvijenje, što je u 24 sata dospjela da svlađa onako tešku ulogu, koje jedna naša vrсна sića nije mogla obaviti budući da se je u posljednji čas razboljela.

Sve o sve — vrlo uspjela večer i mi smo uvjereni, da su svi, koji su joj prisustvovali, odnjeli od nje najljepši dojam.

Naše najsrdačnije čestitke vrijednom Ženskom Udruženju na lipepm uspjeh!

IZ BREGI (opć. Matulji).

Samsobojstvo.

U petak, dne 11. o. mi, neke su devotične uzgrezi gljive u jednom umejku ispod ceste ugledale čoveka gje visi o stablu, pobege su kući i gune straha ispitale starijima što su videle. U prvih im roditelji nisu hteli da veruju, misleći da ih deca varaju, ali ipak ne, nekoliko njih oduci da stvar proveri.

Odoše na Ice mesto, nekih 200 koraka ispod ceste, kod sela Barizeli. Kad su stigli na mesto našli su u umejku stasogiq, pristojno odevenog starijeg čoveka gje visi o stablu: uže zategnuto oko vrata, glava prignuta — mrtav. «Mora bit neki z ove okolice» — reče jedan — «Ni z duegea» — opet će drugi. — «Trebe valje javit na općine». I malo zatim eto karabinera i lekara. Doktor je konstatovao smrt, karabiner pretraži džepove i nalje par lira, ali nikaakvih ispravu. Svet je izjedao iz znatiželje i iz obližnjih i dalnjih sela. «To je Jure Požarić od Jusić», usklikne na to trontum glasom neka žena, «ja ga dobro poznam, pul Jusić i na Brgradu ima butioga». Bio je to doista Požarić Jure iz Jusić, 53 godine star, otac desetero dece, Uzrok koji ga je naveo na taj zalogni čin je navie baš, mnogo briga, malo zarade, veliki nameti, i jedan čovjek očajao: senuo pameću i zalosno svršio svoj dan...

«Ljudi se vraćaju svoima kućama ili idu na posao žalosno kimaujući glavom: tko žali pokojnika, tko njegovu porodicu. Eh, težak je život za bednu raju!»

IZ FUNTANE KOD POREČA.

Sajam. — Djeca. — Fratar, pop. — Taše. — Naša rajka.

Dne 23. i 24. augusta slavili smo sv. Bernarda. Pisalo se pod vedrim nebom Naukolo krcmari s raznom pijaćom. Trošlo se na sve strane i sve u šestnaest. Djeca od 12-13 godina imali su do stotinu lira. Kako su djeca došli do tolikih novaca? Ovakvo: Lješnaci se prodajše po 9 lira kilogram. Djeca su ih našli u prolazi. Onda su bili veseli, da nisu placali lakse, a došli do novca. To su sve profunkali na plesu, za pivu, vino, lubenicu, hladode, sljive, kolače itd.

Taše ne možemo nikada sve platiti. Uvijek nas pitaju neke sreštanice za 21., 22., 23., 24. godinu; platimo li to, onda opet nove restancije za 22., 23., 24. godinu itd.

Pred nekoliko vremena imali smo kod nas fratra. Držao je ružare. Naše riječi se nije niželje čulo. Ali ipak je hodao od kuće do kuće i molio milostinju. Vodio ga je «fant». A to bijaše naš plovac Fragić. Ljudse se nagovaralo, da se vade štogod za «brinogačar» brijad, jer da je siromasna Na njemu, se opaža da mu nije baš zlo.

Naš plovac nam je isto sve malo po malo izbacio naš jezik iz hrana Božjeg. Naša braća iz Fuskutina, ako je koji hito da govori njime Italijanski, onaj je odgovarao hrvatski. A i nam se protivio: Ako mi s njim hrvatski z on s nama Italijanski. Preporučamo mu, da se tačno driti Spasiteljnih nauka.

Perenospora i tuča nam je uništila vinograde, izgubili smo oko 30 po sto. Dočim su nasrtađali naši susjed i više.

Imaš mi i koltove za kuhači rakiju. Došli financeri i izlupali kluboke od koltova. Da li je to u redu.

IZ LANISCA.

Neko što bilo, a sad se spominjalo. «Neki iz neki su se uvelike uznemirili i uznubili, kad su doznali, da sr neki naši Lanisanci išli na izlet na Učku. Zbilja čudno! Zar mi nismo više niti foliko svoji gospodari, da se možemo mirro i po našov volji prošetati po svojoj milbi? Isti? Neka gospoda u nama poštemim narodnicima ne traže nekeve buntovnike i rušitelje mira. Radi naš narodnjaka; koji sve volimo što je dobro i naše; ne će nikoga žub za babo! Radje biste morali biti u brizi što će jednutput učiniti narodne izdajice, kada ne budu imale više koristi da izdavaju i krivo optužuju naše najbolje i najpoštenije ljude. Te izdajice su izdale svoj rot radi osobito koristi, pa će drugom zgodom još prije tuđi rod.

Franina i Jurina

(Va železnice, ka gre z Novajorki i kago).

Fr.: Ča još nisi pročital ti listi i talagrat ča si ih z domi prijel?

Fr.: Uprav sada čitam jedan tužan i žalostan glas. Va Lovrane je ovi dni umrla jedna naša djevojčica. Imela je lep svat vod. Bilo je i nekoliko venaca s hrvatskimi besedami. I to nisu pustili... Pred vratni od cimitera morali su svi stati i da kintu od venac oni hrvatski traki.

Fr.: A su to bile kakove trobojnice? Jur.: Nisu. Čisti traki s trimi ale četiremi hrvatskimi besedami. I njih su naše dvojke skinule, zmotale kako klubak i bife va grob, da tamo počivaju zajedno s onom našom brižnom djevojčicom.

Fr.: A tigova je ona pokojnica? Jur.: Ona je hći nekoga tisljara, Ilijasica, ki je sada na dele va Novajorke. Brijan otac! Kado će mu bit teško, kad dozna za omu svoju nesreću. Da sam kako prer doznal za to, bimo ga bili šli iskat, kade dela, i malo ga utješili. On je bil odvek naš dobar čovek i narodnjak. Bog neka ga krepi njega i svih njegovah, a onemu njegovmu anjelu nek da raj večni Amen!

Fr.: A omet nekem ter nekem neka prosvetli pamen, da ne delaju ovakove trubaštarije. Da bi oni znali, kako onakove stvari mizerno izgledaju vane, po svete! Osobito ovde va Americi; ka je zemlja od najveće slobodi!

Fr.: I kakove slobodi! Biš mi fi znal reći: ča si ono videl prer, nego ča smo z vapornih šli nutar va porat od Novajorki? Fr.: Jednu velu statufuru. Ma je je kus!

Jur.: Visoka je 42 metra. Ime njoj je po našu: «Kip slobode», a mi ki Góbermo ugleski, zovemu ju: Statue of Liberty. Se spamećuješ, s kolike daljine se ju vidi? A znaš za? — Zato, da svađti tuž čovek, ki prihaja va ove strani vidi i spolna naprije, da je ovo slobodna zemlja i da se spameći, ča su Amerikanci sve stvorili i koliko su preprieli za svoju slobodu. Zato sam ja, kada smo prošli mimo omu statufuru, znel z glavii ovu moju istarsku kapu i rekao sam: — Bog te živi, lepa moja, amerikanska stena!

Fr.: I ja sam njoj se poklonil, i mislel sam na ono vreme, kada su ono Amerikanci s puškom u ruke dali Englezom razumet, da oni ne će biti ničigovi sužnji i rekli: — Kad nam nisi otef bit brat, ne ćeš nam poboginjiti bit ni gospodar! Ala marš ča! Upravo tako je nekako bilo.

Jur.: Ja, ma Amerikanci nisu samo va onoj prigode pokazali, da su ljudi; Oni su učinili još jedno lepo i znamenito delo. Fr.: A kada? to bilo?

PODLISTAK

PROF. JOSIP ROZA:

Dvagrada u Istri (Crtice).

I. Na zapadnoj strani Kanfanara, na istočnom pristanaku velike i dugi doline Druge, koja se proteže u raznim pravcima; pod različitim imenom od limskog zaljeva preko Pazina sve tamo do borutekog željezničkog podora, dižu se na sa tri strane veoma strmom brežuljiku sasna dobro sačuване ruševine Dvagrada ili po narodnu Dvjagrada. Vozimo li se željezničkom sa sjeverne strane Istre prema Puli, opaziti ćemo najjednostup tik pred napomenutom varošicom prema zapadu (tri četvrti sata daleko) te veoma slikovite ruševine. Stavise: odmah ćemo uvidjeti, da je to morao biti znamenit i vrlo važan gradić za ona vremena, u kojima je vladalo pravo jačega, je se već i iz te daljne razabiru dobro sačuване i visoke zidine; što opsjusu gra, a na uglovima četiri četverouglaste kule, koje ih nadmašuju svojom visinom. Od Kanfanara dolazi se sada do Dvagrada za tri četvrti sata lipepm cestom. Ho je sagradjena prer neko dvadeset godina te vodi dalje od bližnjeg sela Morgani. U staro doba pa se već na izgradnje te ceste došlo je sa iz Kanfanara do Dvagrada vrlo raznim i strimim putem. Malo prije nego pripijemo do grada: diže se na desnoj strani

pednaest metara visoka klistva Sv. Anđela, na kojoj se vide ostatci male crkvice Sv. Arkandjela Mihaela, koja je možda služila kadkada lakodjer kao mala tvrđavica, jer odatdva nepristupačna.

Pitati će tko: «A odakle ime Dvagrada, kada vidimo samo jedan grad?» Istina je to, i čudno nam se pricina to ime u prvi mah. Ali ako si ogleđamo pobliže bližnju okolicu tih ruševina, opazit ćemo na južnoj strani drugi brežuljak, koji je dapače nešto viši od današnjeg Dvagrada. I za pravu se ovaj južni brežuljak bila je prava tvrđava ili kastele, kad je služio kao utišće za sve stanovnike, kad bi zaprijetila najveća opgebili. Ruševine te tvrdjave danas više nema; kamenje razloženo na sve strane te je bilo upotrebлено u druge svrhe, samo temelji se još dobro razabiru. Ta kula ili taj kastele propao je svakako koju stotina godina prije od današnjeg Dvjagrada. Eto, od tih dvaju gradica, što se nalazil kao dva blizanca svako na svom brežuljku, tik jedan do drugoga, potice i ime «Dvagrada», premda, kako spomenik, ima danas samo jedan, ali ime je ostalo isto.

II. Postanak tih dvaju gradica siže u davnihi, svakako barem u doba prvog rimskog cara Augusta, ili, da me svatko lakše razumije, u doba narodjenja Isusa Krista. Zaključuje se to po novcima iz dobe Augustove, koje se tu našlo, i po drugim dokazima, koji ne spadaju za sada u okvir tih mojih kratkih crtica.

Već u prvi mah vidimo, da su ta dva gradica bili važnom strateškim točkom za obranu protiv provala neprijateljskih, pa sa kojegod strane one došle. Već i naš okolini narod shvaća baš dobro vojničku važnost Dvagrada, kada veli, da ih je razorio Atila; ta sjecam se, da mi je, kad sam bio prvoškolicem u pazinskih gimnaziji, pripovijedao stariji seljak da je taj grad razorio neki kralj Atila sa svojim pasaglavcima. Mogli bi ta predaja imati složeno istine na sebi, jer je grad u Atilino doba već postajao; a moguće je, da su se Huni pri svoim pohodima u Italiju zaljetavali i u Istru. Bilo kako mu drago; to su bile svakako velike i bolje reći jedne, od koje je osvajao dalje u unutarnost zemlje predirati mogao; a lakše se braniti protiv provala neprijateljskih i protiv susjedā; ta znamo, da su u ono doba bile u neprestanom ratovanju jedna s drugom i pojedine susjedne općine. S druge su strane dva grada udaljeni od limskog zaljeva nešto manje od par sati. e kako je poznato, stari narodi provajđivali su u unutarnost zemalja baš dolinama, gde su ove bile. Ta dolina, Draga, bila je svakako vrlo zgodna za provajđanje u unutarnje krajeve u osvajačke svrhe. Ta dolina, koja siže, kako spomenuh, od mora pa sve do Boruta e i dalje, bila je, po svemu sudeći, prer veoma dugo vremena morskim rukavom; kuda je možda kasnije tekla rijeka, koja si je poslije našla drugi poseban podzemni izlaz u more kroz pazniko Jambu. Da li pak ta voda izlazi baš u limskom zaljevu u more, ne možemo se ustrdičiti; premda je opće mjenjije, da to odgovarati istini; svakako trebalo bi to na koji zgodan način dokazati.

Narodnjak

Dvagrada, jednom sagradjeni, malo str mogli da se prostorno šire, jer je zemljište u svrhu bilo premlano i odmjerno, ipak je grad za svog najboljeg cvata imao do 250 ognjišta ili obitelji; a ako na svaku obitelj računamo po četiri člana, cijeli bi grad imao po prilici oko 1000 duša, što je za ona vremena i za one prilike bilo svakako dosta.

Pučanstvo Dvagrada bilo je italijansko, no već u trinaestom stoljeću, a valjda i ranije, doba obkolca napućena slavenskima žitelji koji je vani u pretežnoj većini pridružilo i sam grad, i u starim knižnima osobito crkvenim naziramo više slavenskih imena; koja dola ze i danas kod seljaka osobito na Kanfanarsini.

Dvagrada imadu burnu prošlost; složili su razni gospodari, kao Rimljanima, Gotima, Bizantincima, oglaškim patrijarhima, dok ne spariše početkom pednaestog stoljeća pod republiku Sv. Marke. Ali i tamo nije se grad mogao nauživati mira; sad me imno raspra sa jednom susjednom općinom, sad s drugom kao sa Sv. Vincetom, Sv. Lovrecom Pazaratićem, Pazinom itd. dok se nisu konačno urule medje između tih općina. Iza toge pale dolje razne bolesti, kao kuga i gromčice, a u mnogočemu i ono u drugu izumru počastvo nadomestilo je slavenski živak osobito pri sefima. Zatim dolaze razni ratovi sa Austrijom i sa Genovizima. U su bity Dvagrada uvijek na prvom razaru.

cuske čete prešle su u svojoj napadaj netom je uspjelo iskrcanje u zaljev Alhucemas. Francuska artiljerija otvorila je bubnjarsku vatru na cijeloj fronti, nakon čega je pjesadja prešla u napadaj. Sada se bježe žestoka bitka oko čitavog Rifa.

Ovog su puta Francuska i Španjolska odlučile, da jednom za uvijek svrše sa Rifom i njihovim vođom Abd-El-Krimom, koji je postao pogubljen francuskom gospodstvom u Sjevernoj Africi. Doista, toli u najvećem dijelu Maroka, koji u Alžiru i Tunisu islamske mase su mirne i formalno privržene Francuzima, ali njihove simpatije listom su na strani Abd-El-Krima. Sve te pomodne i junečke mase poživaju samo snagom i jaku vjnost. Do sada je Francuska mogla da sa tim odlikama uzdrži svoju vlast i proziti kao malo koja kolonijalna vlast. Abd-El-Krim je prvi, koji je nakon pedeset godina mirne francuske vladavine u Alžiru, i dvadeset godina jake, pametne i taktičke uprave maršala Lyantey-a u Maroku, uspio da uzdrži vjeru u snagu i predstiz Francuske. Za to Rif treba da bude do kraja pokoren ili francusko kolonijalno carstvo u Africi do temelja uzdrmano.

Nije teško biti prorok o svršetku te teške i krvave borbe, u koju je sama Francuska uložila dvije potpune armade sa savršenom tehničkom upretnom, predvođene najvršnjim francuskim generalima i časnicima.

Domaće novosti

Za pomoć bijednoj Istri.

Svima je poznato, da se je ove godine mnogo zla oborilo na našega seljaka. U nekim je vinogradnim krajevima filoksera umislila sav prirodu, a u drugim tuča (grād). Od sjeverne do južne Istre nema kraja, koji nije bio udaren. A opet tako oko podgrađske okolice do Ilirske Bistrice hara svinjska kuga, koja je nanijela oko milijun lira štete. Pazinština, Poreština, Bužinština itd. — svuda filoksera, tuča; bolest i bijeda.

Informirani smo, da je ovih dana posjetio g. dr. Mirko Vratović istarskog prefekta u Puli, g. Cassin-a, te da mu je potanko opisao bijedno stanje istarskog seljaka, koje se je sada još više pogoršalo uslijed napomenute nesreće. Ujedno je zamolio g. prefekta, da pokrene jednu akciju u korist seljstva. «Seljaku bi — rekao je gosp. dr. Vratović — trebalo pomoći i na taj način, da mu se otpiše porezi, jer i onako ne može da ih plaća na ono, česa nema. Osim toga trebalo bi i na drugi način pomoći seljacima, da im se, pošto ne će imati dosta hrane, olakoti život do buduće zetve...» Gospodin prefekt rekao je, da je o svim nesrećama već informiran. Što se tiče otpisa poreza, rekao je, da su nekoje općine protiv toga, jer bi time otpali i njihovi porezi, pa ne bi mogle da isplate sve one zadčke, koje su im danas nakložne i koje su skopčane sa velikim troškovima. Svejedno je centralna vlada odredila da se takvi zahtjevi za otpis poreza na temelju elementarnih nesreća uzmu u pretres; ako to oštećeni zatraže putem općine ili direktno kod Intendenza d. finanza u Trstu. Naravno da se takav zahtjev mora temeljiti na uništenju prirode po filokseri, tuči ili drugim nepogodama. Intendencia će morati, na to izaslati u Istru vještačke komisije, koje će ustanoviti, gdje i koliko je uništena priroda, pa će se prema tome odrediti otpis poreza.

Glede druge pomoći morat će općine da izvedu stanovite radnje, e da mogu seljaci biti zaposleni i nešto da zarade, tako da će nekako prokurirati godinu do buduće zetve. U tu svrhu staviti će se općinama na raspolaganje veće svote, dapače jedna je općina već primila ovu svotu novca za izvođenje javnih radnja (ceste, melioracije itd.).

Što se tiče pomoći glede svinjske kuge, koja hara oko Podgrađa, gospodin prefekt

misli, da nije moguća naročita pomoć, esim u gore napomenutom okviru. Ali ipak će se možda i u tom pogledu nešto poduzeti. Konačno je gospodin prefekt obećao da će se svim silama zauzeti, da se što više pomogne seljacima.

Punoletnost prijestolonasljednika Humberta.

Dne 15. t. mj. dostigao je prijestolonasljednik Humbert, budući kralj Italije, 21. godinu u pozaju po italijanskom civilnom zakonu punoletnim.

U cijeloj državi je bilo praznično raspoloženje. Sve je bilo u zastavama. Vojnički krugovi su na osobiti način proslavili to veliko i rijetko slavlje vladajuće kuće.

Penzionne premetačine kod članova našeg uredništva.

Ovih dana došli su policijski agenti u privatni stan našeg direktora i odgovornog urednika, g. Ivana Staroga, koji se — kako je poznato — nalazi u bolnici, te mu izveli strogu kućnu premetačinu. Zatim su isti posao izvršili i u stanu g. Srećka Jopa, koji se također nije nalazio kod kuće. G. Staromu su oduzeli jedan prošlogodišnji kalendar «Jurina i Frantina» za Istru, a g. Jopu dvije knjige: «Rad dajstva za narod» i «Jadransko pitanje». Inače je i jedna i druga premetačina imala negativan uspjeh.

Otpust vojnika iz vojničke službe.

Službeni vojnički list — «Il Giornale Militare Ufficiale» — objavila kr. dekret, kojim će se od 1. do 20. oktobra 1925. otpustiti iz vojničke službe svi vojnici, koji su rođeni godine 1904. i koji su stupili u vojničku službu za vrijeme redovitog poziva.

Vojnici, koji su stupili u vojničku službu iza redovitog poziva, poslije 20. maja 1924. bit će otpušteni netom dovrše 17-mjesečnu službu.

Nesreća u kupalištu.

Piše nam prijatelj iz Opatije: — U kupalištu Tomaševac dogodila se je ovih dana jedna nesreća općini pjevačici iz Berlina gospođji Epstein: poskliznula je u kabini za štrcanje slatkom vodom i u padu udarila desnim okom u jednu ostru željeznu šipku, koja je virila iz zida. Broom liječnikom operacijom uspjelo je spasiti oko, da nije iscurilo, ali je teško ozljeđeno. Gospođja Epstein imala je ovih dana pjevati u Berlinu, ali radi nezgode morala je ostati u Opatiji.

Svega po malo

Vjenčanje italijanske princeze.

Službeno se javlja iz Rima, da će vjenčanje italijanske princeze Mafalde sa princem Filipom Hesenskim bit obavljeno na 23. ov. m. u kraljevskom dvorcu Raccogni. Ovom će akcu u svojstvu kraljevskog bilježnika prisustvovati predsjednik vlade Mussolini. Vjenčanje će se obaviti po propisima katoličke crkve. Princ Filip Hesenski, koji je protestant, obvezao se da će djecu, koju bude imao u braku sa princezom Mafaldom, krstiti na katoličku vjeru.

Glavom u zid od očajanja.

U Napulju izvršio je samoubistvo na neobičan način tuberkulozni invalid Antonio Riccio Došao je u udrženje invalida, da dobije lijekove za svog sina, bolesnog od tifusa. Kad su mu odbili molbu, nesretnik je u očajanju svom snagom udario glavom nekoliko puta u zid, ranivši se teško na čemenu i na sljepočice.

Fonografi u školama.

Italijanski listovi javljaju, da je ministar prosvjete Fedele uputio okružnicu, kojom preporuča upotrebu fonografa u osnovnim i pripravnim školama u svrhu muzičke neobrazke. Aparat nabavljat će ili same škole, ili školski odbori po općinama i gradovima, ili uprave dječjih skloništa i zabavišta za dječje škole.

Strahoviti orkan na obalama Koreje.

U noći od 8. na 9. ov. mj. bjesnio je strahoviti orkan na obali Koreje. Materijalna je šteta ogromna. Umre i lučkih žrtava. Koliko je do sada poznato, orkan je porušio 250 kuća, a 36 lađa potopljeno je u korejskom zaljevu. Osm toga potopljeno je vrlo mnogo ribarskih čamaca. Dva su željeznička vlakla bačena iz tračnica, pri čemu je poginulo 5 osoba, među kojima i dva engleska inžinira.

Književnost i umjetnost

«Naš Glas».

Ovih je dana izašao prvi broj glasila naših srednjoškola «Naš Glas». Prvim brojem su se djaci dostojno predstavili javnosti i uvjereni smo, da će takovim smjerom i sljediti. Izmjenjeni su slovenski i srpsko-hrvatski članci i pjesme. Zanosnom uvoću stoji uz bok lijepe poziv «Maj» od našeg Istranina T. U., u kojem se ispoljava mladenački zanos za plemenitim radom poštenog i ispravnog života. U «Lidu na Učku» zanio se je privlačivošću tanane neveste i dao oduška svojim osjećajima.

List izlazi mjesечно u Trstu. Pojedini broj košta 2 lire, a do konca ove godine 8 lira. Uredništvo i uprava je u Trstu, casella postale 348.

Preporučujemo svim našim djacima i prijateljima dajstva da se preplate na «Naš Glas» i potpomognu razvoj ovog lijepog lista.

DAROVI

u fond «Istarske Riječi»:

Na predlog gosp. Matka Širola u Ičići, sabralo se na piru gosp. Frana Kačić i gosp. Ruže Peršić u fond «Istarske Riječi» kra 71. Darovali su: po 10 lira: Franjo Kačić, Mate Širola i Petar Blažić; po 5 lira: Vjerica Peršić, Antonija Peršić, Ivan Blažić, Alma Blažić, Ruža Kačić i Ivan Peršić; po 3 lira: Marića Peršić; po 2 lira: Josip Peršić, Marija Peršić i Ivan Blažić; po 1 liru: Branko Blažić i Josip Zigante.

U veselom društvu u Klani sabralo se u fond «Istarske Riječi» 60.

Prigodom blagdana Male Gospe sabralo se u Zarečju kraj Pazina u fond «Istarske Riječi» 30.

U znak zahvalnosti za primljenu nagradu od uprave «Istarske Riječi», daruje u fond iste čitaonica «Gorska Vila» u Lanišću 25 i za društvo «Prosveta» — odsjek za Istru — 25.

Iva Kačimir iz Premanture daruje u fond «Istarske Riječi» 3.

Živili plemeniti darovatelji! Ugledali se i drugi: u ove lipe primjere!

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI

Tisk: TISKARA «EDINOST» U TRSTU

DIMNJIČARSKOG NAUČNIKA dobrog ponašanja, starog od 14 do 16 god. primam odmah. Franc Lapuh, dimnjičarski majstor, Idria 117 (Friulji).

KUPUJEMO i plaćamo po najvišim cjenama drva za ogrjev, drveni ugljen, hrastova i bukova debla, suhe pečurke, med, mlijeko, jaja, maslo itd. Kmetško-Trgovačko Društvo, Trieste, via Raffineria 4.

MED u svakoj količini, a i u pakinjima kupuje ŽNIDERSIC & Co. u Bistrici (Prov. del Carnaro). Pošaljite uzorak.

Fotograf Matko Gortan u Pazinu

preporuča si općinstvu mjestu i okolice svoju **fotografsku radionu**

izrađuje brzo svjetlosne fotografije. Fotografije za putnike (pašaport) izgotovljuje u toku 1 sata.

Trgovina koža

i raznih postolarskih potrepština

FRAN CINK

Trst - Trieste, Via Udine 49

drži u svom skladištu

svake vrste i tu struku zasječajne robe

uz najnižu dnevnu cijenu.

Pedvorba brza i točna. Pedvorba brza i točna.

ALOJZIJ POVIH

PIAZZA GARIBOLDI 2, prvi kat

Telefon 3-29

Najveće skladište satova i zlatnih predmeta u Trstu

Prodaje i na obroke

POKUĆSTVO

uz najniže cijene

Ako trebate postelje, ormare, ormarice, borđ, stolove, stolice, zrcala, divane, namještaj za kuhinju, i drugo, sve obnovljeno, čisto i krepko, svratite se u dobro poznato skladište i radionicu U PULI, Via Fausta broj 5 (kraj merkata) ili Via Dante broj 10.

CLJENE BEZ KONKURENCE!

Javljam p. n. općinstvu, da sam otvorio

trgovinu drva, ugljena i raznog materijala

Ugljeni kameni, engleski, trifail i koks iz tvornice «Gas-Rijeka»;

Govrivo drvo: bukovina i hrastovina;

Gradjevno drvo: grede svake vrste, daske i parkete;

Cement: «Titan», «Bergamo» i «Udine»;

Opeke: za zidove, za šuplje stijene, za peći i štednjake;

Raznoboje pločice: za zidove, podove i «Chamot» opeke za peći;

Pijesak: fini, grubi, za vrtove, morski i meljenji;

Štednjake: raznih veličina uz cijene od lra 300 do lra 1300;

Sijeno, slama i zob.

Naručbe izvršivati ću tačno i savjesno.

ANT. STENTA, OPATIJA

Pisarna u «Villa Stiglic», tel. 83 (ul. a-wis trg)

Zlato, srebro, krune, platin i umjetne zubove

kupuje

Zlatarna ALBERT POVIH

Trst, Via Mazzini 45

PRVA HRVATSKA ŠTEDIONICA

Dionička glavnica Dinara 75.000.000

U ZAGREBU Osnovana god. 1846.

Podružnica FIUME-RIJEKA

Pričuve: Din. 55.000.000

Ulošci preko Din. 800.000.000

Podružnice: Bačka Palanka, Beograd, Bjelovar, Brod na Savi, Crikvenica, Celje, Čakovec, Daruvar, Delnice, Djakovo, Dubrovnik, Gjurjevac, Ilok, Karlovac, Kraljevica, Križevci, Ljubljana, Maribor, Mitrovica, Nova Gradiska, Novisad, Ogulin, Osijek g. gr., Požeja, Senj, Sisak, Skopje, Split, Sušak, Subotica, Varaždin, Vel. Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun, Zagreb, Ilica br. 117 a, Vlaška ulica br. 86.

Ispostave: Osijek d. g. Mjenjačnica: Zagreb, Ilica br. 5.

Najkulantnije:

Prima: uloške na knjižice i tekući račun. Eskomptira mjenice i devize.

Prima: na inkaso tu- i inozemne mjenice.

Izdaje: 4 1/2 % založnice i 4 1/2 % komunalne obveznice, koje imaju oprost od poreza, pupilarnu sigurnost i jamčevnu sposobnost.

Kupuje i prodaje: valute i devize.

Izdaje: čekove i kreditna pisma, obavljala isplate na temelju akreditiva na sva tu- i inozemna mjesta.

Unovčuje: razne čekove poglavito američanske.

Obavlja: burzovne naloge savjesno i kulantno.

Posreduje: kod predoznaka iz Amerike u tuzemstvo.